

I. Indledning.

Hovedproblemer og -tendenser på FNs

22. generalforsamling.

1. Hvis en kort sammenfattende karakteristik af FNs 22. generalforsamling skal forsøges, vil det være rettest at betegne den som en rutinemæssig arbejdsamling.

Indlæggene under generaldebatten koncentrerede sig som altid om de spørgsmål, der indtager en central stilling i den internationale politik i almindelighed eller i FNs arbejde i særdeleshed; i 1967 Vietnam, Mellemøsten, race- og koloniproblemerne i det sydlige Afrika, nedrustningsproblemerne, Kinas repræsentation og bestræbelserne på udvikling af u-landene.

Bortset fra omtalen af Vietnam-konflikten er der kun grund til at hæfte sig ved enkelte punkter. De afrikanske landes indlæg i koloni- og racespørgsmålene blev ikke omsat i nye initiativer, men mandede ud i en vis bitterhed over manglende fremskridt og rummede flere udtryk for indre spændinger i og mellem afrikanske stater. Kina-debatten var relativt afdæmpet, og ved afstemningen måtte et nyt, omend mindre, tilbageslag for kravet om Pekings ret til at repræsentere Kina i FN konstateres.

Vietnam er imidlertid det spørgsmål, der bliver stående i erindringen fra generaldebatten. Det mest bemærkelsesværdige træk var måske, at den opfordring, som daværende stats- og udenrigsminister Jens Otto Krag i sin tale på generaldebattens åbningsdag den 21. september rettede til USA om som et første skridt mod forhandlinger at indstille bombardementerne af Nordvietnam, fik et bredt følgeskab, ikke mindst fra andre af USAs vestlige allierede og venner, f. eks. NATO-landene Canada, Frankrig, Nederlandene og Norge samt de neutrale nordiske lande Sverige og Finland.

Til utvivlsom gavn for generalforsamlingens arbejde kom drøftelserne i udvalgene ikke til at indeholde de dramatiske højdepunkter, som den udenrigspolitiske udvikling i 1967 og ikke mindst krigshandlingerne

i Mellemøsten og i Vietnam kunne have betinget. I det store og hele afspejlede disse begivenheder og de bagved liggende modsætningsforhold sig i et bemærkelsesværdigt ringe omfang under samlingen.

2. Dette gjaldt især konflikten i Mellemøsten — og måske naturligt nok, fordi der var blevet og blev ofret så mange kræfter på sagens behandling i sikkerhedsrådet forud for og sideløbende med generalforsamlingen, at ingen magtede samtidigt at føre debatten videre i generalforsamlingen. Dertil kom, at en realistisk bedømmelse måtte tilsige tilbageholdenhed, idet en dyberegående generalforsamlingsdebat i bedste fald kun kunne blive en gentagelse af allerede fremførte synspunkter og i værste fald kunne have haft en skadelig indvirkning på konsultationerne og drøftelserne i sikkerhedsrådet med henblik på at hidføre en politisk dialog med udgangspunkt i den faktiske situation.

3. Forsøg på at få Vietnam-krigen bragt til realitetsforhandling i sikkerhedsrådet slog også fejl i 1967. Under de foreliggende omstændigheder var FNs muligheder for påvirkning derfor indskrænket til den politiske meningstilkendegivelse, som den kom til orde navnlig under generaldebatten.

Konflikten i Vietnam satte sig dog også spor sine steder i udvalgsbehandlingen, navnlig i debatten om Korea-spørgsmålet og om et ungarsk resolutionsforslag om forbud mod bakteriologisk og kemisk krigsførelse. Det sagte kom dog i sidste instans ikke til at præge generalforsamlingens beslutninger og kunne ikke tilsløre billedet af USAs og Sovjetunionens erkendelse af deres fælles interesse i gensidig moderation eller ligefrem forståelse i spørgsmål af vital betydning for den internationale situation og dermed for menneskeheden, således som det senest typisk er kommet til udtryk i den amerikansk-sovjetiske enighed om teksten til en aftale om ikke-spredning af atomvåben og om